ഇടശ്ശേരി കണ്ട മഹാത്മാഗാന്ധി

ഇ. മാധവൻ

ഗാന്ധിജിയെ സ്മരിച്ചുകൊണ്ടല്ലാതെ സാഹിത്യത്തിൽ ഒരു വരിപോലും എഴുതിയിട്ടില്ലെന്ന് ഉറപ്പിച്ച് പറയുന്നു ഇടശ്ശേരി. 'കാവ്യനിർമ്മിതിക്ക് ഒരുമ്പെടുന്ന എന്റെ മനസ്സിൽ ആ മഹാത്മാവിന്റെ ആശയാദർശങ്ങളോട് അനുകൂലമായും പ്രതികൂലമായും ഉയർന്നു വന്ന എല്ലാ പ്രതികരണങ്ങളും എന്റെ എഴുത്തിൽ പ്രതിഫലിച്ചിട്ടുണ്ട്.................. ജീവിതത്തെക്കുറിച്ച് സാരമായി ചിന്തിച്ചവരിൽ എനിക്ക് പരിചിതൻ മഹാത്മജി മാത്രമാണ്. അതുകൊണ്ട് എന്റെ ജീവിതത്തിൽ വളർച്ചയെന്ന് വിശേഷിപ്പിക്കാവുന്ന വല്ല പരിവർത്തനവുമുണ്ടായിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതിനുള്ള പ്രേരണ മറ്റൊരാചാര്യനിൽ നിന്നാവാൻ വയ്യ.' (*'ഗാന്ധിജി എനിക്ക് എന്ത് തന്നു?' (1969): ഇടശ്ശേരിയുടെ പ്രബന്ധങ്ങൾ, സമാഹരണം പ്രൊഫ കെ.ഗോപാലകൃഷ്ണൻ, മാതൃഭൂമി ബുക്സ്.*)

സ്വാതന്ത്ര്യസമരകാലത്തും തുടർന്നുള്ള ചെറിയൊരു കാലഘട്ടത്തിലും ഭാരതീയനെ അടിമുടി സ്പർശിച്ച ഗാന്ധിസത്തോട് ഇണങ്ങിയും പിണങ്ങിയുമായിരുന്നു സാധാരണക്കാരന്റെ നിലപാടുകൾ. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് ആശയങ്ങളും ഗാന്ധിയൻ വാദങ്ങളും തമ്മിലുള്ള സംഘർഷം രാഷ്ട്രീയത്തിലും സമൂഹജീവിതത്തിലും നിർണ്ണായകമായിരുന്നു. ഇടശ്ശേരിയിൽ നിന്ന് 'പണിമുടക്കവും' 'പുത്തൻകലവും അരിവാളും' മുഴങ്ങിയിറങ്ങിയ കാലം. ഏതാണ്ടിതേ കാലത്താണ് കൂട്ടുകൃഷി എന്ന നാടകവും രചിക്കപ്പെട്ടത്. ആ നാടകമാകട്ടെ സമൂഹത്തിന്റെ പുരോഗതിക്ക് സമരത്തേക്കാൾ ഉതകുക സഹകരണവും, മനുഷ്യസ്നേഹവുമാണെന്ന ചിന്തക്ക് വിശ്വസനീയമായ രംഗഭാഷ്യം രചിക്കുന്നതായിരുന്നു. മതദ്വേഷവും, കടുത്ത അസൂയയും, ജാതിമത വികാരങ്ങളെ ആളിക്കത്തിച്ച് കൊണ്ട് പുരോഗമനാശയങ്ങൾക്കെതിരെ യുദ്ധം പ്രഖ്യാപിക്കയാണ്. പിന്തിരിപ്പൻ ശക്തികളാൽ തെറ്റിദ്ധരിക്കപ്പെട്ട കളപറിക്കാരികൾ, കൂട്ടുകൃഷിയിലൂടെ മുന്നേറുന്ന മനുഷ്യസ്നേഹിയായ അബൂബക്കറിനോട്, രോഷത്തോടെ ചോദിക്കയാണ് 'ആരടെ പണിക്കാ വരണ്ട്? മാപ്ളടെ പണിക്കോ, തീയന്റെ പണിക്കോ, അതോ നായന്മാരടെ പണിക്കോ!' പണിക്കാരെ നാടാകെ നടന്ന് മുടക്കിയതാണെന്ന് മനസ്സിലായപ്പോൾ, കൂട്ടുകൃഷിക്കിറങ്ങിയ ജന്മിയായ ശ്രീധരൻ നായരുടെയും, കുടിയാനായ അബൂബക്കറുടേയും, നാടൻ കൃഷിക്കാരനായ വേലുവിന്റേയും കുടുംബാംഗങ്ങൾ കളപറിക്കാൻ ഇറങ്ങുകയാണ്. 'ഈ കളയുണ്ടോ മൻശ്യൻ പറിച്ചാ നീങ്ങുന്നു!' എന്ന് വേലു അന്തം വിടുകയാണ്. ഇടശ്ശേരി അവരെക്കൊണ്ട് പാടിക്കുന്നത് പക്ഷേ ആരോമൽച്ചേകവരുടെ കഥയല്ല, പിന്നേയോ, അവരുടെ അപ്പോഴത്തെ ജീവിതസാഹചര്യത്തിലും, പുരോഗമനചിന്തയിലും ഏറ്റവും വലിയ പ്രചോദനമാകുന്ന മഹാത്മാവിനെക്കുറിച്ചാണ്. ആയിഷ പാടുന്നു; പാർവ്വതി ഏറ്റു പാടുന്നു.

'മാറ്റാനെയാട്ടിക്കളഞ്ഞവര്
നാട്ടിന്നടിമത്തം തീർത്തവര്
നമ്മളെ,ദ്ദാരിദ്ര്യച്ചേറ്റിൽ നിന്നും
സമ്പത്തിൻ താഴ്വര പൂകിച്ചോര്
നായും നരിയുമായ് വീണുപോയ
നാല്പ്പതുകോടി മനുഷ്യന്മാരെ
ലോകത്തിൻ മുമ്പിൽത്തലയുയർത്തി
മാനത്തിൽ നിൽക്കാൻ തുണച്ചവര്
ദുഷ്ടന്റെ കൈത്തോക്കിൻ മുമ്പിൽപ്പോലും
തുഷ്ടിയോടീശനെ വാഴ്ത്തിയോര്
നമ്മളശ്ശിഷ്ടന്റെ പിൻമുറക്കാർ
നമ്മളശ്രേഷ്ഠന്റെ സ്വന്തമാൾക്കാർ
നമ്മൾക്കുവേണ്ടിജ്ജനിച്ചു ഗാന്ധി
നമ്മൾക്കു വേണ്ടി മരിച്ചു ഗാന്ധി
നമ്മൾക്കു വേണ്ടിയാപ്പുണ്യവാന്റെ
പൊൻമെയ്യിൻ ചാമ്പലീയാറ്റിലുണ്ടേ
നമ്മളക്കാലടിപ്പാടു തന്നെ-
യുണ്മയിൽലെപ്പോഴും പിന്തുടരും

നമ്മളശ്രേഷ്ഠന്റെ പിൻമുറക്കാർ
നമ്മളശ്ലിഷ്ടന്റെ സ്വന്തമാൾക്കാർ.'

ഇതുകേട്ട് വരുന്ന അബൂബക്കർ വേലുവിനോട്: 'അപ്പോഴേ ബേലാ ഇതൊരു മന്തിരം പോരെ?' നാടകകൃത്തായ ഇടശ്ശേരി ഗാന്ധിയൻ ആദർശത്തിന്റെ ജനകീയമായ പ്രയോഗം സഫലമായി രംഗത്തിൽ എത്തിക്കയാണ് ഇവിടെ. അബൂബക്കർ സൂചിപ്പിച്ച മന്ത്രം സ്വാശ്രയ വും, അഹിംസയും, മാനവീയതയും ഒത്തുചേർന്ന ഗന്ധിയൻ ആദർശം തന്നെ. ആ മന്ത്രം ഒന്നു പോരും സമൂഹത്തെ മുന്നോട്ട് നയിക്കാൻ. ഇത്രയും ജനകീയമായ പശ്ചാത്തലത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ട് ഗാന്ധിയനാദർശങ്ങളുടെ അനിവാര്യതയേയും ജയത്തേയും ഉദ്ഘോഷിക്കുന്ന കൂട്ടുകൃഷി എഴുതിയ ഇടശ്ശേരി ഗാന്ധിജിയെ ചിത്രീകരിക്കുന്ന കവിത വേറെ എഴുതേണ്ട തുണ്ടോ?

ഗാന്ധിജിയെ ചിത്രീകരിക്കുന്ന ഒരു കവിതയും എഴുതിയിട്ടില്ല എന്ന് ഇടശ്ശേരി രേഖപ്പെടു ത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഗാന്ധിജിയുടെ പേരിൽ തന്റെ മനസ്സ് ഏറ്റവും വ്യാകുലമായ സന്ദർഭം കസ്തൂർബാ ഗാന്ധി ചരമമടഞ്ഞു എന്ന് കേട്ടപ്പോളായിരുന്നത്രേ. ആ ആകുലതയാണ് 'നമ്മുടെ അമ്മ' എന്ന കവിതയായി പുറത്ത് വന്നത്. കവിതയിൽ കസ്തൂർബായോടുള്ള സ്നേഹാദരങ്ങളാണ് മുന്നിട്ട് നിൽക്കുന്നത്. ബായുടെ അസാധാരണമായതും, ദുർഘടം നിറഞ്ഞതുമായ ജീവിത മാണ് കവിമനസ്സിനെ അഗാധമായി സ്പർശിക്കുന്നത്.

'എങ്കിലെ, ന്താരെത്തട്ടേ തെറ്റട്ടേ നിശ്ചഞ്ചലം
നിങ്ങളീ നുകം താങ്ങീ രാഷ്ട്രത്തിൻ പിതാക്കൻമാർ,
ചെന്നിണം വിളയിച്ചോരുപ്പളങ്ങളിലൂടെ,
ചെന്തീയു വിളയിച്ച കേദാരങ്ങളിലൂടെ,
സന്ധിയിലൂടെ സമരത്തിലൂടെയുമന്ന-
ന്നെന്തിലും നിഷ്കൃഷ്ടമാമഹിംസാപഥത്തൂടെ!
ദുർഭരമിതിനെക്കാൾ താവകഗൃഹധർമ്മ-
മത്ഭുതയമിയാകും ബ്രഹ്മചാരിതൻ പത്നി!
കരുണാതരംഗിതനമ്മഹാൻ ധർമ്മങ്ങളിൽ-
ക്കരിമ്പാറയും തോല്ക്കും സുസ്ഥിരവ്രതക്കാരൻ
ഇന്നലെയാതിഥ്യത്തിൽപ്പിണഞ്ഞോരൂനത്തിൻമേ-
ലങ്ങയെപ്പുറത്താക്കാൻ മുതിർന്നൂ തൽപ്പാണികൾ
ഇന്നൊരു പുലയനെക്കേറ്റാത്ത കോവിൽക്കുള്ളി-
ലങ്ങു പോയെന്നാണതാ, തീക്ഷ്ണമാം 'നിരാഹാരം'
ഇമ്മഹാ പരീക്ഷണമോരോന്നും തെളിയിച്ചി-
തമ്മതൻ ലോകാതീതസേവനചാതുര്യത്തെ
താദൃശഗൃഹാശ്രമം ഭരിച്ചു വിജയിച്ച
താവകകഥാമൃതമാസ്വദിച്ചാലേ തീരൂ,'

ഗാന്ധിയൻ വിചാരങ്ങൾ അവയുടെ വിമോചനചാരുതയോടും സർവ്വസ്വച്ഛതയോടും കൂടി അനുഭവവേദ്യമാകുന്ന കവിതയാണ് 'പൂപ്പരുത്തി.'

'അദ്ഭുത,മെല്ലുന്തിക്കാൺമോരീ മെയ്ച്ചട-
പ്പാനതമായോരൊതുങ്ങിനിൽപ്പും,
ആരിലും കാണാത്ത സമ്പ,ത്തതിങ്ങിനെ
വാരിക്കൊടുക്കും വദാന്യതയും
ആറേഴുണക്കില ചുറ്റുവോരീ വെറും
ദരിദ്രത്തിന്റെയുദാരതയാൽ
നിത്യമുടുപ്പിട്ടു പോന്നൂ ജനിമുതൽ
മർത്ത്യസംസ്കാരമിതേവരേയ്ക്കും
അല്ലെങ്കിൽ, കീറത്തുണിയിലിങ്ങീക്ഷിച്ചി-
ട്ടില്ലിതേതെല്ലാമനർഘതയെ!'

ഗാന്ധിജിയെ നേരിട്ട് ചിത്രീകരിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും, മഹാത്മാവിനെ സ്മരിക്കാത്തൊരു മനസ്സിൽ നിന്ന് ഒഴുകി വരാവുന്നവയല്ല 'പൂപ്പരുത്തി'യിലെ വരികൾ.

KmÓnb ³ hnNmcKXnbpsS kzm[o\w A\p`hs¸Sp¯ p¶ [mcmfw IrXnIÄ CStÈcnbptSXm bp. DZm lcWn\ "IÀ½ t km]m\w' F ¶ lhnX{i ²n¡pI.

"ജീവിതലാഘവം നല്കുമേ ഭൂവിന്നു
നാകത്തിന്നില്ലാത്ത സൗകുമാര്യം.'

അക്ഷമയുടെ ഹിംസാത്മകമായ മുറുമുറുപ്പുകളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാതെ, എളിയ സന്തോഷ ങ്ങളും വിശുദ്ധസ്നേഹഭരിതമായ സംയമനങ്ങളും ആഘോഷിക്കുന്ന കവിതയാണ് 'ഋഷിയുടെ

ധേനു'. മഹാത്മാവിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം അനുഭവപ്പെടുത്തുന്ന കവിതയാണ് ഇത്. സൃഷ്ടിപരമായ പരിപാടിയൊന്നും കൂടാതെ മുദ്രാവാക്യങ്ങൾ കൊണ്ടു മാത്രം വിപ്ലവം സൃഷ്ടിക്കുന്ന വേല കണ്ടപ്പോൾ, ചർക്കകൊണ്ട് ഇടക്കാലത്ത് പട്ടിണി മാറ്റിയ കുടുംബങ്ങളോട് തനിക്കുള്ള അടുത്ത ബന്ധത്തെ അനുസ്മരിച്ചെഴുതിയ കവിതയാണ് ഇതെന്ന് ഇടശ്ശേരി മുഖക്കുറിപ്പിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഒരു ചെറിയ ഭാഗം ഉദ്ധരിക്കട്ടെ.

'തിരിയുക ചർക്കേ, തിരിയുക, നിന്റെ
ചിരിയുതിരവേ, കതിർ കനക്കവേ,
പിറുപിറുപ്പിൻ നീർക്കുമിളകളുണ്ടു
നറുനറെപ്പൊന്തിപ്പൊലിയുന്നു നീളെ;
'പരുത്തിനൂൽ നെയ്തതഹിംസയാമെങ്കിൽ,
അഹിംസയത്രമേലജയ്യമാമെങ്കിൽ,
മുനീശ്വരൻ ബുദ്ധൻ പിറന്നൊരീനാട്ടിൽ
മുടി ചൂടാഞ്ഞെന്തേ മുരത്ത ചാലിയൻ?'
ഇതേ നിനവിന്റെ കനം പൊറാഞ്ഞേറെ
നതോത്തമാംഗമായ് നടക്കയാലല്ലീ
കമിഴ്ന്നു പോയതിത്തൃണോപജീവന-
കടുവ്രതക്കാരാം മുഷിപ്പനാടുകൾ!
അവറ്റക്കിപ്പോഴും കരടിക്കൂട്ടത്തെ-
യെതിർക്കാമെന്നല്ലേയൊരിത്തിരിക്കൊമ്പാൽ!
വിശുദ്ധസ്നേഹത്തിൻ മൃണാളത്തണ്ടിനാൽ
സ്വയം കൂച്ചേല്പതാമിഭങ്ങളില്ലയോ
അതിൻപ്രഭാവത്തെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ
നിവർന്നിരുകാലിൽ നടക്കു കോലാടേ.
തിരിയുക ചർക്കേ, തിരിയുക നിന്റെ
ചിരിയുതിരവേ, കതിർ കനക്കവേ,
ഇതാ മഹാത്മാവിൻ നിവർന്ന ചൂണ്ടാണി-
വിരലിൻ മുമ്പിലെ, ന്തിതിന്ദ്രജാലമോ,
തനതുരക്ഷയ്ക്കീ വരിഷ്ഠയാം ധേനു
ചുരത്തുന്നൂ പരസഹസ്രമേ ശസ്ത്രം
ഇതല്ലി ഗർജ്ജിപ്പൂ, മഹാനിമ്നോന്നത-
സമുദായതലം സ്വയം നിരപ്പാവാൻ,
ഇതല്ലി ഗർജ്ജിപ്പൂ, നിരത്തിപ്പാകുവാൻ
സമൃദ്ധി കൊയ്യേണ്ടും പ്രസന്നകർമ്മങ്ങൾ!
തിരിയുക ചർക്കേ, തിരിയുക, കർമ്മ-
ദരിദ്രമാകാതെൻ കുലം നിലനിർത്താൻ.'

സ്വതന്ത്രമായ ഇന്ത്യ പതിതരുടേയും തിരസ്കൃതരുടേയും പക്ഷത്ത് നിലക്കൊള്ളും എന്ന ശുഭ ചിന്ത അമ്പതുകളിലും അറുപതുകളിലും ഇടശ്ശേരിസ്സാഹിത്യത്തിന്റെ ഒരു അന്തർധാരയായിരുന്നു. ആ വിശ്വാസത്തിന് എഴുപതുകളിൽ ഇളക്കം സംഭവിച്ചത് കവിതയിലും കാണാം. ഇടശ്ശേരിയുടെ ജീവിതാന്ത്യ കവിതകളിലൊന്നായ (1974 ൽ രചിച്ച്) 'ഇന്ത്യയെ കണ്ടെത്തുക' എന്ന കവിതയിൽ ഗാന്ധിജിയോടുള്ള വികാരത്തിൽ വ്യസനകരമായ കരുണാഭാവം നിഴലിക്കുന്നത് കാണാം. ക്ഷുഭിത മായ യുവതലമുറയുടെ മിഴിത്തീ ആയിരം കുരുക്ഷേത്രം നിർമ്മിക്കുമെന്നും, ശുഷ്ക്കമായ ആ കൈകൾ ആയിരം മാർത്തട്ടുകൾ കീറും എന്നും ആ തലമുറ സ്വാഭിമാനത്തിൻ വേണി ചുടുരക്തം വാർക്കുന്ന കൈയ്യാൽ കെട്ടുമെന്നും ഭയക്കുന്ന കവിയുടെ ചിന്ത തെളിയുന്നത് തിരസ്കൃതരുടെ നിരായുധനായ തേരാളിയുടെ വാക്കുകളിലാണ്.

'പതിതരുടെ,യകിഞ്ചനൻമാരുടെ, തിര-
സ്കൃതൻമാരായോരുടെ തേരാളി നിരായുധൻ
നില്ക്കുന്നു പടമുന്നിൽത്തൻ മന്ത്രശംഖധ്വാനം
കേൾക്കുന്നു ശ്രദ്ധിയ്ക്കുക നാമതശ്രുതപൂർവ്വം:
'ധർമ്മത്തിൻ മുഖഭാവം മാറുന്നൂ യുഗേ യുഗേ
മൃണ്മയമല്ലാ ജീവത്താമതിൻ പ്രതിരൂപം
നിർമ്മമമതിൻ ഗതി നിസ്തുലമതിൻ ജയം
നിങ്ങളച്ചൈതന്യത്തെക്കണ്ടറിഞ്ഞാലേ പറ്റൂ.
രാജാധിരാജൻ ധർമ്മം സത്യവുമഹിംസയും
രാജിപ്പൂ പാർശ്വങ്ങളിൽച്ചാമരം വീശാൻ വേണ്ടി!
തദ്ധർമ്മം ജീർണ്ണിക്കുകിൽ കങ്കാളമാത്രങ്ങളാൽ
വർത്തിപ്പൂ വിലകെട്ട ശാശ്വതപ്രതീകങ്ങൾ."

ക്രൂരമാപ്പോരിൻ ശരമാരിയാൽ, കൊടുംകാറ്റിൽ-
പ്പാരിടംകുലുങ്ങവേ മാമരംവീഴുംപോലെ
വീണുപോം പിതാമഹൻ ബ്രഹ്മചര്യത്തിൻ മൂർത്തി
സ്ഥാണുപോലചഞ്ചലനായ് നിന്ന സത്യവ്രതൻ
ധർമ്മതല്പരനധർമ്മത്തിന്നായല്ലോ വ്യൂഹം
നിർമ്മിച്ചൂ; മാറും യുഗധർമ്മത്തെയറിയാതെ.

ഇവിടെ മഹാത്മജിയെപ്പറ്റി നേരിട്ടുള്ള പരാമർശം ഇല്ലെങ്കിലും, സത്യത്തിൽ അചഞ്ചലനായ പിതാമഹൻ, 1974 കാലഘട്ടത്തിലെ യുവാക്കൾക്കിടയിൽ കത്തിനിന്ന തീവ്രവാദത്തിന്റേയും വിഗ്രഹധ്വംസനങ്ങളുടേയും പശ്ചാത്തലത്തിൽ, മഹാത്മജി അല്ലാതെ ആരാകാൻ? മഹാത്മാവിന്റെ അപ്രമാദിത്വത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവർക്ക് പ്രത്യേകിച്ചും വ്യസനമുളവാക്കുന്ന കാര്യമാണ് ധർമ്മതല്പ്പരനായ അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ച വ്യൂഹം അധർമ്മികളെ രക്ഷിക്കയാണ് ഉണ്ടായത് എന്ന കവിയുടെ ഉൾക്കാഴ്ച. മഹാത്മജിയെപ്പോലെ കവിയും പക്ഷേ സത്യവദനത്തിൽ നിർമ്മമനത്രേ.